

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากสภาพการณ์ของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคก้าวหน้าแห่งเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในขณะที่สังคมมุ่งหวังให้เด็กไทย เก่ง ดี และมีสุข และกระแสโลกาภิวัตน์ได้นำสิ่งที่ดีและไม่ดีเข้ามาสู่วิถีชีวิตของสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทำให้สภาพสังคมไทยที่เคยมีมาตรฐานชีวิตแบบไทยๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เกิดความสับสนแปลกแยก ทำให้สมาชิกในสังคมที่เป็นเด็กและเยาวชนยุคใหม่ ไม่รู้จุดยืนที่มั่นคงของตนเองในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมและมีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นที่กล่าวว่า การปฏิรูประบบและกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะกระแสโลกาภิวัตน์ได้นำทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีเข้ามา กระบวนการเรียนการสอนจำเป็นต้องช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ คิดเป็น คิดชอบ และเรียนรู้วิธีปรับตัวเอง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าควรเริ่มตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการชีวิตทั้งในครอบครัวและชุมชนเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กให้เข้มแข็ง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนามนุษย์และมีความสำคัญต่อประเทศชาติมากเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 9) ดังปรากฏให้เห็นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัยและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 12) นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับเด็กก่อนประถมศึกษาค่อนข้างมากจะเห็นได้จากมีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษา เช่นมาตรา 13 (1) กำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล มาตรา 14 (1) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2551 : 1-56) ฉะนั้นรัฐมีบทบาทโดยตรงหรือมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษาให้ทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ได้จัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในปีพุทธศักราช 2542 กำหนดให้การศึกษาคือ การสร้างคน สร้างชาติ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเด็กระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพในช่วงแรกของชีวิตมนุษย์การพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตถึงขีดสุดศักยภาพ โดย

การพัฒนาเด็กและครอบครัวอย่างเป็นองค์รวม ครอบครัวมีมิติของเด็ก มิติของครอบครัว มิติของชุมชนสิ่งแวดล้อม มิติเวลาและการบริการอย่างครบวงจร มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดปัญญาหรือความคิดเป็นตามวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7 ข้อดังนี้ 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี 2) ใช้วัยว่ะของร่างกายได้คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน 3) มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย 4) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว 5) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย 6) สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย 7) สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547 : 9) การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจำเป็นต้องเริ่มกันตั้งแต่ระยะต้นของชีวิต โดยเฉพาะช่วงวัย 0-5 ปี ซึ่งเป็นการวางรากฐานของชีวิตที่มั่นคงและการเจริญเติบโตในทุกด้าน การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็กที่ถูกต้องเหมาะสมจะส่งเสริมการพัฒนากการเจริญเติบโตด้านสมองได้ร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมมาตั้งแต่แรกช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรม บุคลิกภาพและสังคมให้มีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจเพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3 - 5 ปีจะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษาโดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษและเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายอารมณ์ จิตใจสังคมสติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้หรือเด็กที่มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสเพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งด้านอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาอย่างสมดุลโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ (2540:23) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงตัวเด็กแต่ละคนซึ่งมีความสนใจแตกต่างกันจึงควรให้มีกิจกรรมหลายประเภทให้เหมาะสมกับวัยตรงตามความสามารถและความต้องการของเด็กและจัดให้มีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กได้ทำเป็นรายบุคคลกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองกิจกรรมที่จัดมีความสมดุล (จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ . 2551 : 8) เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการปฏิบัติจริงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าจะส่งผลต่อพัฒนาการอย่างรอบด้าน ทั้งด้านพัฒนาการการเรียนรู้ที่จะทำงานด้วยตนเอง สังคม อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และร่างกาย ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนนั้นจำเป็นต้องใช้สื่อประกอบเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 5 ด้านของเด็ก สื่อการสอนจึงถือเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรม

เรียนการสอน การสร้างและใช้สื่อการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนขึ้นอยู่กับผู้สอน การวิเคราะห์และกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระ การวิเคราะห์คุณสมบัติและความพร้อมของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อจำกัดต่างๆ ของสภาพการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และสื่อที่เป็นกระบวนการ หรือวิธีการสื่อการสอนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 1)

สื่อการสอนมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟังเพียงอย่างเดียว นั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการเข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่ป็นนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถจะทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจได้ สื่อการสอน ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้ด้วยตาหู และการเคลื่อนไหวจับต้องได้แทนการฟังหรือดูเพียงอย่างเดียว สื่อการสอนเป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยความทรงจำอย่างถาวร ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ เมื่อมีพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่ติดอยู่แล้ว สื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิด ซึ่งต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น เวลา สถานที่ วัฏจักรของสิ่งมีชีวิตช่วยเพิ่มทักษะในการอ่านและเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของคำใหม่ ๆ ให้มากขึ้น ผู้เรียนที่อ่านหนังสือซ้ำก็จะสามารถอ่านได้ทันพวกที่อ่านเร็วได้ เพราะได้ยินเสียงและได้เห็นภาพประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผลถูกต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้งต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่าด้วย สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณลักษณะ เฉพาะในตัวของมันเอง ดังนั้นในการพัฒนาการศึกษาครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องการเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สื่อคือตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้หรือเป็นตัวกลางในการนำความต้องการจากผู้ส่งไปยังผู้รับเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สื่อระดับปฐมวัยตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ 1) ด้านร่างกาย ฝึกประสาทสัมผัสทั้ง 5 สื่อพัฒนาความพร้อมทางร่างกาย 2) ด้านจิตใจ อารมณ์ พัฒนาความพร้อมด้านดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะ ด้านศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านสังคม พัฒนาความพร้อมด้านสังคม 4) ด้านสติปัญญา พัฒนาความพร้อมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ด้านภาษาสื่อของเด็กปฐมวัยแบ่งตามคุณลักษณะ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทประเภทคือ 1) สื่อการสอนประเภทวัสดุ 2) สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ 3) สื่อการสอนประเภทวิธีการ สื่อสำหรับประกอบการจัดกิจกรรมของครูจึงหมายถึงสื่อที่ครูผู้สอนปฐมวัยใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมเสรี 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ 3) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) กิจกรรมกลางแจ้ง 6) กิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สื่อการเรียนการสอน สื่อจึงเป็นสิ่งที่ครูสามารถจัดทำหรือผลิตขึ้นเองได้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 66)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันต ตำบลหนองบัวสันต อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเด็กก่อนประถมศึกษาที่มี

อายุ 3 - 5 ปี หมู่บ้านในเขตบริการจำนวน 12 หมู่บ้าน บุคลากรครูทั้งสิ้นจำนวน 9 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 101 คน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 ศูนย์ด้วยกัน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหนองบัวสันตุ อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ จากรายงานการประเมินความพร้อมตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 มาตรฐานคือ 1) มาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก 3) มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งคณะกรรมการที่เทศบาลจัดตั้งขึ้นประเมินความพร้อมในแต่ละด้านประกอบด้วย 1) ปลัดเทศบาล 2) หัวหน้าสถานีอนามัย 3) ผู้อำนวยการโรงเรียน 4) ครูที่ทำการสอนในระดับอนุบาล 5) ผู้ปกครองนักเรียน 6) คณะกรรมการสถานศึกษา 7) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก พบว่าการประเมินมาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปรับปรุงโดยเฉพาะด้านการจัดประสบการณ์ของครูผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก ครูควร จัดหา ผลิต และใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (รายงานการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐาน 2554 : 8)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็กด้านการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ครูผู้ดูแลเด็ก. 2556 : สัมภาษณ์) พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กไม่ผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ขึ้นมาใช้ด้วยตนเอง ปัญหาด้านความรู้ความสามารถและความไม่มั่นใจของครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กต้องการพัฒนาตนเองเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้านการผลิตสื่อ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ให้ความรู้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลาย จากที่กล่าวมาสื่อมีความสำคัญส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย การใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 6 กิจกรรมของครูผู้สอนระดับปฐมวัยจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้นการผลิตสื่อในการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กให้สามารถผลิตสื่อเพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูผู้ดูแลเด็กสามารถจัดทำหรือผลิตขึ้นเองได้จากวัสดุ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว เพื่อให้ครูใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยซึ่งมีส่วนดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับนี้ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากวัสดุ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว โดยครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริง มีผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษาผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทำครูผู้ดูแลเด็กมี ความรู้ความสามารถมีทักษะด้านผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูสามารถปรับปรุง ประยุกต์ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างหลากหลาย ส่งผลถึงคุณภาพด้านการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันด้านการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวส้นดูเป็นอย่างไร
2. การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในด้านการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างไร
3. ผลของการใช้สื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวส้นดู
2. เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้สื่อในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

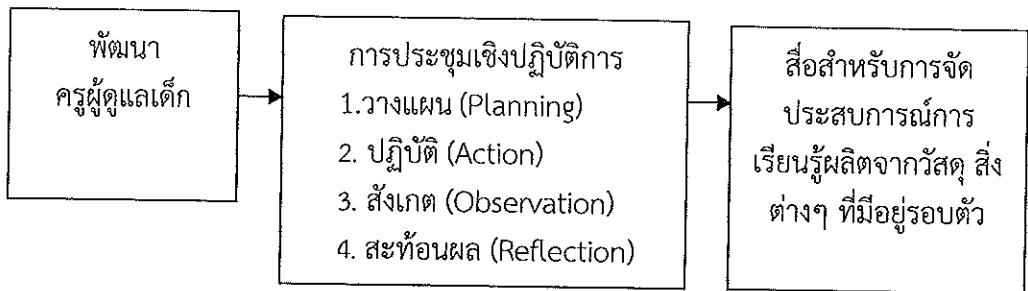
ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย
ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 8 คน
2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 ผู้วิจัย
 - 2.2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน
 - 2.3 วิทยากร จำนวน 1 คน
 รวม 5 คน
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยระหว่างเดือน มีนาคม 2556 – สิงหาคม 2556
4. กรอบเนื้อหาการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวส้นดูในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การจัดเตรียมทรัพยากรและการวางแผนการผลิต 2) การดำเนินการผลิตสื่อการสอน 3) การเลือกใช้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้น 4) การประเมินผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุง
5. สถานที่ที่ทำการวิจัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวส้นดู ตำบลหนองบัวส้นดู อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวส้นดู และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหนองบัวส้นดู

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตาม

แนวคิดของ เคมมิส และแม็กเท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart. 1991 : 169-170) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสต้นในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สื่อ หมายถึง สิ่งที่ครูผู้สอนใช้ประกอบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การปฏิบัติจริงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา

2. การผลิตสื่อ หมายถึง ครูจัดเตรียมจัดหาวัสดุจากสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว เช่นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ในชีวิตประจำวัน วัสดุทำขึ้นเอง วัสดุซื้อมาราคาถูก เป็นการเตรียมทรัพยากรสำหรับการผลิตสื่อการนำมาวางแผนการผลิต การดำเนินการผลิตสื่อการสอน การเลือกใช้สื่อการสอนที่ผลิตขึ้น การประเมินผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุง

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การปูพื้นฐานความพร้อมให้เด็กโดยคำนึงถึงความสามารถของเด็ก ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของการบูรณาการผ่านการเล่นในกิจกรรม 6 กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม อันส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา

4. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย หมายถึง หมายถึงกระบวนการรับรู้ของเด็กปฐมวัยที่ได้เรียนรู้สิ่งต่างในลักษณะของการกระทำ การปฏิบัติ การเล่น การสัมผัสจากประสบการณ์ตรงที่ได้พบเห็นและการรับรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนในรูปแบบกิจกรรมเดี่ยว และกิจกรรมกลุ่มและอื่น ๆ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สัมพันธ์กันและมีพัฒนาการทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา

5. การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง การดำเนินงานเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะด้านการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การดำเนินการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งนำมาวางแผนการผลิตสื่อ ดำเนินการผลิตสื่อ ลงมือปฏิบัติจริง มีผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ครูผู้ดูแลเด็กสามารถผลิตสื่อได้และนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

6. ความสามารถในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งครูผู้ดูแลเด็กจัดทำขึ้น และสามารถนำไปใช้ในประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

7. ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็กหมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนการสอน กำกับ ดูแล เลี้ยงดู และให้ความรู้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ

8. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ ตำบลหนองบัวสันตุ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหนองบัวสันตุ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ ซึ่งเป็นสถานที่ให้บริการความช่วยเหลือดูแล และพัฒนาเด็กเหมือนสถานศึกษา สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 3 - 5 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความสามารถด้านการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จากวัสดุ สิ่งรอบตัว ได้
2. ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้เกี่ยวกับ การจัดเตรียม การวางแผนการผลิต ดำเนินการผลิต สื่อ และปรับปรุงแก้ไขสื่อ เพิ่มพูนทักษะด้านผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้
3. ครูผู้ดูแลเด็กมีทัศนคติที่ดีในด้านการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล หนองบัวสันตุมีสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากวัสดุ สิ่งรอบตัวใช้อย่างหลากหลาย
5. ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ ครูสังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ หรือ ผู้สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการผลิตสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้